

۲۹/۰۲/۲۰۱۶

قیس کبیر

اعراب را در زبان فراموش نکنیم

قسمت اول

زبان بنابه ضرورت زمانی و محیطی خاص خودش رشد میکند. هر قدر زبان را بر اساس تعصب سره و ناسره بنامیم و در پی آن شویم که فلان لغت چون از زبان مانعیت باید از چوکات زبان اخراج و بجای آن لغت نامانوسی دیگری را که دور از ضرورت جامعه باشد جاگزین کنیم، عمل نادرست است. چرا که جامعه ضرورت چنین بدیل را بدون دلیل احساس نمیکند و فقط مغرضین هستند که برای زبان تعیین تکلیف می نمایند، این چنین تعیین تکلیف کردن ها سبب می شود تا زبان رشد و بالندگی اش را از دست بدهد. این عمل یکبار در زمان نازی های متعصب هتلری با جبر و زور بر زبان آلمانی تحمیل شد. خوشبختانه از آنجاییکه زبان آلمانی بوسیله بزرگان مثل مارتین لوتر ، گویته، شیلر، کانت، هیگل فیور باخ، و بزرگان دیگر اساس گذاشته شده و به زبان علمی و فلسفی مضبوطی تبدیل شده بود جای برای علیل شدن در خود نداشت. که پا برجا باقی ماند.

اما زبانهای که در آن ساحه رشد علوم کمتر باشند مانند زبانهای ملی خود ما، این چنین تغییرات و تبدلات غیر ضروری سبب تضعیف و عقیم شدن زبان میگردد.

برای روشن شدن موضوع اگر به پرسیم که چرا آثار البیرونی، فارابی ابن سینا، ذکریای رازی، خواجه نصیرالدین طوسی، و دیگران به زبان عربی عرض اندام میکنند، و به زبان مادری شان تبارز نمی کنند یکی از عوامل آن اینست که زبان مادری شان ظرفیت زبان عربی را نداشتند تا جوابگوی نیاز های مصطلحات علمی دانشمندان می شد. ازینرو آنها به زبان عربی آثار شانرا تدوین کردند. بطور نمونه بیشترین اصطلاحات طبی از قول ابن سینا بزرگ به زبان عربی هم در زبان دری و حتی در زبان های لاتینی مروج و مرسوم میباشد. یا کلمات عربی مثل الجبر، الکحول ، وغیره در زبان های معتبر جهان شامل شده است. اگر زبان عربی از دید متعصبانه نه بینیم یکی از زبانهای مهم جهان است.

از آنجاییکه زبان وسیله افهام و تفهیم است، هرگاه زبان خودش بمشکل دچار باشد چگونه میتواند وسیله افهام و تفهیم را در تداول اصناف مختلفه علمی و ادبی جامعه جوابگو خواهد بود؟ پس کسانی که مغرضانه تحت عناوین ناسره و سره سازی برای روانی و بالندگی زبان اشکالات را تدارک می بینند از سه حالت خالی نیستند. یا دانسته و یا ندانسته ابزار دست مغرضین بیرونی شده اند تا اصالت زبانی را تخریب کرده باشند و یا اهمیت زبانی را نیک نمیدانند. اگر میدانند چه لزومی دارد که بجای کلمات بجا و برابر و مأنوس مثل "کلمه" و "لغت" از کلمه نا مأنوس " واژه" استفاده شود. اگر از کلمه "واژه" استفاده کنیم غیر مستقیم باید تمام سلسله "کلمه" کلام " کلامی" کلمات" کلیم را جمع "لغت" لغات " لغوی" لغتنامه" و امثال هم را از زبان خارج کنیم و در عوض فقط کلمه "واژه" بی سرو پا و بی معنی را برای دلخوشی فارسیهای ایران امروزه داشته باشیم یعنی چه؟ منطق این کار در کجایش است؟

و حالا بر میگرددیم به استفاده "اعراب" برای درست خواندن و درست نوشتن. بطور نمونه کلمه (دُرُست) را که با علامت اعراب (ضمه ُ) علامه گذاری نکنید جوانان در مکاتب آنرا (در) یعنی دروازه با (ست) میخوانند (درست) یعنی دروازه است. اما با اعراب اگر یاد گرفته باشند دُرُست را صحیح میخوانند و هم می نویسند. مثال دیگر: شاگرد اگر با کلمه تلخ آشنا باشد و در برابر خود کلمه ملخ را می بیند بی گمان آنرا بر وزن تلخ، ملخ میخواند در حالیکه اگر با اعراب مشخص شود این نقیصه هم در تکنالوژی از بین میرود و هم در نوشتن و خواندن، تلخ، بلخ، ملخ را میتوان با اعراب چنین مشخص کرد (تَلْخُ) و (بَلْخُ) در حالیکه (مَلْخُ) بر وزن تلخ و بلخ نیست درینصورت تکنالوژی حساب خود را میداند و شاگردان مکاتب، حساب خود را .

د پانو شمیره: له 1 تر 2

افغان جرمن آنلاین په درنښت تاسو همکارۍ ته رابولي. په دغه پته له مور سره اړیکه ټینګه کړئ maqalat@afghan-german.de

پاڼونه: دلیکنی دلیکنی بنی پازوالی د لیکوال په غاړه ده ، هبله من یو خپله لیکنه له رالیولو مخکې په خیر و لولی

اینکه بزرگان تلفظ را بخاطر تکرار مکررات بیک مَلْکَه زبانی در خود تبدیل کرده اند و به دیگران توجه نمی کنند از ایشان گلایه داریم. که چرا این سهولت را نادیده میگیرند. امروز وقتی ما اگر در تلفظ لغات از اعراب کار نگیریم، لغتنامه ما به مشکل تلفظ دچار شده، برای نوآموزان مشکل را برطرف نکرده ایم. (چون اعراب را خوشبختانه انسانهای دور اندیش براساس ضرورت در تکنالوژی مُدرن شامل ساخته اند) زمانیکه ما اعراب را در تکنالوژی داریم و از اعراب کار میگیریم یقین کار ماعاری از نقص تلفظ و نوشتن، بشکل صحیح انجام خواهد شد. پس اعراب را فراموش نکنیم.

اعراب (ضمه، فتحه، کسره و تنوین) میتواند ما را در مقابل چلنج های تکنالوجی که در برابر زبان های ما قرار می گیرد به وجه بسیار خوبی کمک نموده مشکلات زبانی را در تکنالوجی حل و رفع نماید. به طور مثال وقتی ما کلمه «ملک» را جست و جو می کنیم فقط مینویسیم (ملک) اما سیستم تشخیص نمی تواند که هدف ما از (ملک) مَلْک است، مُلْک است و یا مَلِک . روی این ملحوظ نظر بر پیش آمد چنین مشکل در کار نوشتاری دیجیتال، تیم کاری قاموس تصمیم گرفت که راه حلی برای رفع این مشکل در قاموس کبیر افغانستان فکر کند، که برای جوینده لغت، هر سه امکان پدیدار گردد، یعنی هر سه کلمه با استفاده اعراب با معانی مختلف شان در چوکات های جداگانه بیرون داده شود و جوینده از روی این هر سه لغت بیرون داده شده، کلمه مورد نظرش را پیدا کرده، رفع مشکل می نماید. شما حل این معضله را در شکل زیر به وضاحت مشاهده کرده می توانید.

شکل (1)

ملک / مَلْک	ma.lak	مَلْک فرشته آسمانی ، مَلْکِه مالند عزرائیل میکائیل و اسرافیل و دیگر مَلْکِیال جمع آن مَلْکِک	اسم معنی	مَلْکِه لکه عزرائیل میکائیل و اسرافیل او نور	در قاموس های فارسی ایرانی بخاطر زودن کلمات عربی ، نشانه های اعراب و همزه ها را حذف میکنند . این تقیسه معانی و طرز تلفظ را ناقص می سازد. اما خوشبختانه در زبان دری هم برای تلفظ دُرُست و هم برای دریاقت صحیح معانی کلمات قابل قبول است	عمومی
ملک / مَلْک	ma.lek	مَلْک اختیار دار مالند ملک قریه ، ملک ده ، ملک شهر ملک نظام یعنی پادشاه	مُصب		در قاموس های فارسی ایرانی بخاطر زودن کلمات عربی ، نشانه های اعراب و همزه ها را حذف میکنند . این تقیسه معانی و طرز تلفظ را ناقص می سازد. اما خوشبختانه در زبان دری هم برای تلفظ دُرُست و هم برای دریاقت صحیح معانی کلمات قابل قبول است	عمومی
ملک / مَلْک	mulk	چایداد ، املک، زمین ها و باغهای مربوط اشخاص	اسم مکان		در قاموس های فارسی ایرانی بخاطر زودن کلمات عربی ، نشانه های اعراب و همزه ها را حذف میکنند . این تقیسه معانی و طرز تلفظ را ناقص می سازد. اما خوشبختانه در زبان دری هم برای تلفظ دُرُست و هم برای دریاقت صحیح معانی کلمات قابل قبول است	عمومی

درین جا میخواهم آگاهانه از تمام دانشمندان ادب و زبان و زبان شناسان تقاضاء میکنم که آیا غیر از این میتودی که ما برای رفع این مشکل فکر کرده و در نظر گرفته ایم کدام راه حل ساده تر و یا دیگری دارند؟ اگر چنین چیزی را میدانید لطفاً ما را راهنمایی کنید. خصوصاً این تقاضاء بنده متوجه طنز نویسان و دشنامنامه نویسان بزرگ این دوران است که اگر اعراب نمی بود میتوانستند مارا بعد از ایجاد این قاموس این همه دَو و دشنام دهند؟ زیرا نوشتن دَو و دشنام بدون استفاده اعراب بسیار بی مفهوم گردیده و هدف دشنام ده را به درستی نمی رساند.

پایان قسمت اول

د پاپو شمیره: له 2 تر 2

افغان جرمن آنلاین په درنښت تاسو همکارۍ ته رابولي. په دغه پته له مور سره اړیکه ټینگه کړئ maqalat@afghan-german.de
یادونه: دلپکنی د لیکنیزې بڼې پازوالي د لیکوال په غاړه ده ، هیله من یو خپله لیکنه له رالیولو مخکې په خیر و لولۍ